

Kritikujoči glasovi.

Učiteljstvu v vednost in — juristom v premislek.

»Slovenski Narod« je priobčil dne 20. pret. mes. to-le notico: Neko šolsko vodstvo na Vipavskem je naznanilo kmeta sodišču, ker je prišel v šolsko sobo ter samovoljno vzel iz šole svojega sina, izgovarjajoč pri tem besede, ki so bile že same na sebi vtikanje v uradno poslovanje. Učitelja takrat ni bilo v šolski sobi, ker je slučajno obedoval, postavil je pa za svoje odsotnosti nekega učenca kot pazitelja. — Slavnoznani diktator dr. Polenšek se je postavil na stališče, da učitelj ni uradno posloval, ker ni bil takrat navzoč, ergo se kmet tudi ni vtikal v uradno poslovanje in — zato je bil oproščen. — Učenčev oče ni torej zakrivil prav nobenega prestopka, ker je prišel v šolsko sobo, kjer nima nič opraviti in ni storil prav nobenega pregreška, ker je dečka samovoljno vzel iz šolske sobe in se ni prav nič vtikal s svojimi drznimi besedami še posebej v uradno poslovanje. — Ubogi učitelj, ki si slučajno bolan, varuj se, zakaj po najnovejši polenškijadi ti bo lahko pobral vsakdo brez kazni vse zaprte otroke, ko boš odsoten opravljal svojo telesno potrebo ali pa si boš moral pomagati kako drugače... Ker ne vemo, ali je vložil zastopnik državnega pravdnštva v Vipavi zoper to čudno razsodbo priziv ali ne, opozarjamo na tozadevni akt — državno pravdnštvo v Ljubljani. In to toliko bolj, ker bi mogla najnovejša polenškijada, ako bi obveljala, učiteljstvu občutno škodovati — v gotovih slučajih.

Dne 23. pret. mes. je objavil imenovani list pod enakim naslovom še to-le: Na pod tem naslovom prijavljeni dopis mi je najprvo omeniti, da se nikakor nočem zavzemati za »staroslavnega diktatorja«, pač pa stvar nekoliko objektivno pojasniti iz svoje in drugih dejanske izkušnje. — Že pred 20 leti se je primeril čisto enak slučaj kolegi F. J. na D. Slučajno sem bil navzoč, ko ga je na njegovo pritožbo tedanji učiteljstvu jako naklonjeni okr. glavar in potem še okr. šolski nadzornik poučil, da se nikakor ne moreta potegniti zanj, ker otrok ni bil pod primernim nadzorom. Oba sta ga zagotovila, ako bi se še kdaj to primerilo, in če bo otrok pod primernim (t. j. učiteljevim) nadzorom, da naj stvar takoj naznani in izročila se bo sodniji. — Neki že pred 8. leti umrli kolega je moral prvi slučaj tudi mirno prenesti, ko je pa drugič otroka pridržal pod primernim nadzorstvom, je bila stranka zaradi predrznosti in jezikavosti obsojena na 14 dni zapora.

Jaz sem pred 6 leti dvakrat premišljeno mirno pretrpel, da se mi je otrok, četudi se je z vsemi štirimi branil, izgrda odvedel iz šole. V tretjič sem takoj koncem 2. ure staršem naznanil, da bo otrok eno uro v šoli pridržan. Ker je bil nasprotnik silno mogočen vaški magnat, je menil, da imam strah pred njim; toda srečno se je ujel. Za vse slučaje sem naprosil dva kolega, da sta po urah ostala v učilnih sobah. Ko je stranka vsa besna prihrumela po otroka, sta stopila kolega, pogovarjaje se, v vežo in sta mirno poslušala vse zmerjanje in zabavljanje. — Ko se je tretji akt zabave vršil pred sodnijo in je nasprotna stranka imela preoster jezik, ji je rekel sodnik, da imajo za preostre jezike ostre škarje, s katerimi se dajo za vselej jeziki prikrajšati. Stranka je seveda še bolj jezik brusila, nakar je sodnik res vzel škarje v roko in ji jezik prikrajšal za celih 21 dni. — Stranka si je hotela jezik »prištukati« z rekurzom, pa ni šlo in ni šlo. Najlepše pa je bilo to, da je pozneje sama izjavila, da je bilo prav,

ker smo ji tako imenitno jezik prikrajšali. Pomagaj si sam in pomagajo ti drugi!

Od več znanih mi slučajev hočem omeniti še naslednjega. — Pred dobrim letom je pridržal neki katehet več dečkov ponavljalne šole. Ako je človek že 2 uri v šoli, se ne more ubraniti neizogibnim človeškim nadležnostim. In kakor nalašč je stal oče v šoli pridržanega dečka pred šolo in čakal nanj. Ko zve od otrok, kako in kaj, stopi urno v učilnico in odvede otroka z običajnim zabavljanjem. Sicer se je katehet jezil, ali končno sem ga vendar prepričal, da otrok ni bil pod primernim nadzorom, četudi je bil »ključ zasukan«. Na vso jezo je izpustil še druge otroke, potem pa sva ugibala in uganjala modrost, kako naj se tolmači § 24. »pridržek v šoli s primernim nadzorom«. Da bi smeli šolski otroci nadzorovati šolske otroke, se nisva strinjala in se še danes ne, ker se iz takega nadzora izcimlja denuncijanstvo in ne samo sovraštvo med samimi otroki, marveč tudi med starši.

Kako je tolmačiti »pod primernim nadzorom«, ako učitelj noče obenem samega sebe z zaporom kaznovati, bo postavodajalcu samemu najbolje znano. Ne kaže torej drugega, nego uradnim potom iskati poučila pri okr. šol. svetih, ki se hodo gotovo drage volje obrnili glede nadaljnega pojasnila na dež. šol. svet. Tudi gg. okr. šolski nadzorniki bi gotovo radi šli učiteljstvu v tej kočljivi zadevi na roko, da bi se povoljno rešila, ali kaj, ker se zakon da le zakonitim potom zopet razveljaviti. Sploh pa zapiraj neposlušne in zanikarne otroke takrat, ko imaš čas ali kaj dela v šoli, najbolje po celo uro in ob takem času, ko jih starši najbolj potrebujejo. Potem bodo starši že sami skrbeli za »primerni nadzor«. Ako bi otrok ne hodil potem redno v šolo, naj pa starši trpe. — Če se je v krškem okraju napravil red, zakaj bi se v vašem ne?

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska skupščina. Letošnja okrajna učit. skupščina slovenskih šol ljubljanskih se je vršila dne 16. junija v telovadnici I. mestne šole. Ker je c. kr. okr. šol. nadzornik A. Maier zaradi živčne bolezni na dopustu, vodi konferenco c. kr. deželni šolski nadzornik gospod Frančišek Levec, ki vse prisotne toplo pozdravi, osobito pa mestnega župana Hribarja. Med zborovanjem vstopi tudi cerkveni zastopnik v ces. kr. mestnem šolskem svetu, stolni kanonik dr. Andrej Karlin.

Na predlog nadučitelja Dimnika se soglasno volita za zapisnikarja Marija Grošelj in Vendelin Sadar, za overovatelja pa Al. Kecelj in Janko Likar.

Predsednik prebere po prezenčni listi a) člane, ki jim je dolžnost, udeležiti se konference in imajo pravico voliti ter smejo voljeni biti;

b) ki imajo samo posvetovalen glas.

Ker je okrajni šolski nadzornik Maier danes odsoten, odpade nadzornikovo poročilo.

Predsednik preide tedaj takoj k uradnim razpisom.

Na željo prisotnega mestnega župana prebere nadučit. Dimnik svoje ad 9 dnevnega reda označeno poročilo: »Koliko je ljubljansko ljudsko šolstvo v zadnjem

času napredovalo in česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje!*)

Poročilo je zbrano učiteljstvo med poročanjem in koncem poročila splošno odobravalo.

Predsednik preide k podrobni razpravi, ker se k splošnemu poročilu nihče ne oglasi ter prebere prvo resolucijo:

»Ker so razmere v kranjskem deželnem zboru take, da ni upati, da bi se v bližnji bodočnosti v deželnem zboru povišale plače, se visoka vlada naprosi, da naredbenim potom poskrbi učiteljstvu povišanje plač.«

Predsednik ne priporoča resolucije, ker bi bilo vsako glasovanje brezuspešno. Dežela plačuje učiteljstvo in država ji ne more ukazovati, da bi takoj in po njeni želji plačevala učiteljstvo. Vlada samo lahko posreduje, a ukazovati ne sme.

Poročevalec priporoča § 14., s katerim se da jako veliko nemogočega mogočim narediti, na kar mu predsednik pojasni, da deželni vladi ni omenjeni § 14. na razpolago.

Učitelj Režek pravi, da se naj resolucija, če že na drug način ni nikakor mogoče, vsaj v toliko izpremeni, da se vlada še enkrat in to pot z vso močjo zavzame za povišanje učiteljskih plač. Po predsednikovem pojasnilu, da je dež. šolski svet z znanim nasvetovanim 25% povišanjem storil, kar mu je bilo mogoče, in da bo tudi v prihodnje se vedno zavzel za povišanje, se oglasi mestni župan Hribar k besedi. Njegovo mnenje je sledeče:

Vsako glasovanje v tem oziru bi bilo res brezuspešno, s § 14. tudi ni nič, ker se ne razteza na deželni zbor, deželni šolski svet je pa tudi storil, in vem, da bo storil, kar mu bo mogoče, zatorej naj se nikar še enkrat ne sili v to. — Najumestneje bi pa bilo, če učiteljstvo v svojih uradnih konferencah deluje na to, da naj država plačuje učiteljstvo. Če nadzoruje šole, naj tudi plača učiteljstvo. Dežele same ne morejo vsega brez državne pomoči vzdrževati. Res, prvokrat bo morda brezuspešno, drugič morebiti tudi. A vendar če država vidi, da učiteljstvo vseh dežel ne miruje, in da je nazadnje vendar najbolj umestno, če vzame učiteljstvo v svojo režijo, naredi konec vsemu in podpravi šolo.

Stvar se je že pred časom razmotrivala, a padla, ker se je reagiralo na posamezne stranke. Učiteljstvo je kolikor toliko odvisno od posameznih strank, v državnem zboru so iste v večjem pomenu, zato je veliko koristneje za učiteljstvo, če je odvisno od kake večje kakor pa manjše struje. Do izdatnega poboljška se pride le na ta način. Sam s svojo stranko je vedno za korenito izboljšanje, a kaj pomaga najboljša volja, ker zaradi znanih razmer v dež. zboru isti ne pride do nikakega uspešnega in rednega dela. Edina rešitev je tedaj glas v okr. konferencah: Država plačaj učiteljstvo!

Poročevalec na dana pojasnila umakne svoj predlog glede § 14.**)

K drugi resoluciji: »Ljubljansko učiteljstvo naj se radi neznosne draginje v mestu, kakor so sedaj kateheti, uvrsti v I., oziroma II. plačilni razred« — govori zopet župan:

Tudi to sodi pred deželni zbor. Gotovo je umestno, da se ljubljanskemu učiteljstvu pomaga. Treba je pa stvar tako izvesti, da učiteljstvo na deželi ni prikraj-

*) To poročilo smo že priobčili.

Uredn.

***) Kaj pa § 55. drž. šolskega zakona? Ali tega vlada ne pozna? Njena dolžnost je, da temeljem tega § preskrbi učiteljem boljše gmo-

Uredn.

šano,*) kar bo pa le mogoče pri temeljitem premenu dosedanjih prejemkov. Gotovo je, da ljubljansko učiteljstvo pri znani visoki stanarini in neznosni draginji ne more izhajati, zato mu želi, da se mu skoro odpomore.

Tudi predsednik omeni, da je po drugih kronovinah učiteljstvo v glavnih mestih izdatno bolje plačano kakor po deželi.

Predlog se soglasno sprejme.

Tretjo resolucijo: »Mestni šolski svet izposluj zopet božične počitnice!« pojasni župan Hribar, da sta obč. svet in mestni šol. svet že enkrat stopila pred deželni šolski svet v tej zadevi, a brezuspešno. Mestni šolski svet ne odneha in zopet potrka ista na vrata. Razlogov ne navaja. Znano je pač vsakemu, kaj ima mladina v istem času in kaka mora biti zaraditega pozornost pri pouku.

(Konec.)

Štajersko.

Uradna učiteljska skupščina za okraj Rogatec se je vršila dne 18. julija v nemški šoli rogaški. G. predsednik, Janez Dreflak, jo otvori ob 8. uri zjutraj. Za svojega namestnika imenuje g. učitelja Kita od Sv. Križa tik Slatine. Zapisnikarjem sta bila izvoljena gg. K. Wretzl in Ferner, oba učitelja nem. šole v Rogatcu. Prvo točko je tvoril učni nastop iz petja. Vodil ga je učitelj Ferner v zadovoljstvo nazvočnikov. Nato je razlagal g. Druzovič pomen petja za šolo in ljudstvo. Priporočal je novo metodo tega predmeta in jo tudi utemeljeval v svoji razpravi. Razgovora se je udeležil ravnatelj mariborskega učiteljskega, g. Schreiner. Stavki g. referenta so se soglasno sprejeli.

Kot druga točka dnevnega reda je bilo vprašanje: »Preiskovanje duševnega obzorja učencev prvoletnikov.«

To je jako zanimivo in prepričevalno obravnaval gosp. ravnatelj Schreiner. Prinesel je s seboj table, iz katerih se je razvidelo, s kakšnim uspehom so se že taka preiskovanja na drugih šolah vršila. Za svoje predavanje je žel burno odobravanje.

Zanimivo je bilo poročilo g. predsednika.

Nato je sledilo podavanje: »Kaj je na večrazrednicah ukreniti, da se zagotovi uspešno, vzajemno delovanje učiteljstva?« O tem je poročal g. Sotošek iz Žetal. Poročilo je bilo sestavljeno na podlagi izkušenj, ki si jih je poročeval nabral v šol. življenju. Stavki so bili vsi sprejeti. Potem so prišla še različna poročila, kakor o šolskih vrtih, o uporabi učit. knjižnice itd.

Konec so tvorile nekatere volitve.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Ormoško okrajno učiteljsko društvo zboruje dne 4. avgusta t. l. v ormoški slovenski šoli po naslednem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Poroča g. M. Šalamun o letošnji glavni skupščini »Zaveze« v Postojni. 4. Podava g. Ant. Kosi o higieničnem kongresu v Norimbergu. 5. Nasveti in predlogi.

Popoldne je prva pevska vaja za koncert, ki ga priredi naše učiteljsko društvo meseca septembra v Ormožu. — Začetek zborovanja ob 9. uri dopoldne.

K polnoštevilni udeležbi vabi načelništvo.

*) Ta zahteva se more in sme izvesti samo na ta način. Drugače to nikakor in nikoli ne pojde!

Uredn.